

Odporúčanie na zefektívnenie a stransparentnenie čerpania prostriedkov vyčlenených na podporu rodovej rovnosti v rámci dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (Zákon č. 544/2010 Z. z.)

Prihliadnuc na skutočnosti, že:

- Podľa *Analýzy prostredia MVO pracujúcich v oblasti eliminácie a prevencie násillia páchaného na ženách* (2014) mimovládne organizácie pôsobiace v oblasti podpory rodovej rovnosti a ľudských práv žien dlhodobo čelia problémom s finančnou udržateľnosťou svojej činnosti, aktivít a inštitucionálneho zázemia;
- V SR nebol doposiaľ vybudovaný žiaden finančný mechanizmus, ktorý by poskytoval systémové, dlhodobé finančné zázemie pre prácu týchto organizácií, čo priamo ohrozuje riešenie problému diskriminácie žien a ďalších znevýhodnených skupín a odstraňovanie rodových nerovností;
- **Európsky parlament** vo svojom uznesení z 13. februára 2019 o odmietavom postoji k právam žien a rodovej rovnosti zaznamenanom v EÚ (podľa: P8_TA-PROV(2019)0111; (2018/2684(RSP)) upozorňuje na to, že organizácie a skupiny pôsobiace v oblasti podpory rodovej rovnosti, ktoré boli v uplynulom desaťročí katalyzátorom a vedúcou silou legislatívneho a politického vývoja smerujúceho k rozvoju a uplatňovaniu práv žien, čelia aktuálne problémom získavať finančné prostriedky, znižovaniu priestoru pre občiansku spoločnosť, nárastu kriminalizácie, byrokratizácie a obmedzovaniu prostriedkov, v dôsledku čoho tieto organizácie nemôžu účinne vykonávať úlohy, ktoré sú vo verejnom záujme;
- **CEDAW výbor** vo svojich Záverečných zisteniach k zlučenej piatej a šiestej periodickej správe Slovenska (CEDAW/c/SVK/CO/5-6) v súvislosti s dotačnou schémou na podporu rodovej rovnosti vyjadril svoje “znepokojenie nad znížením objemu finančných prostriedkov vyčlenených pre mimovládne organizácie a nedostatkom jednoznačných kritérií oprávnenosti” a odporučil SR, aby “stanovila jednoznačné a transparentné kritériá oprávnenosti pre financovanie mimovládnych organizácií, založené na medzinárodných ľudsko-právnych štandardoch vrátane dohovoru, a monitorovala dopady daného financovania so zreteľom na podporu rodovej rovnosti a uplatňovania práv žien”, **pričom v roku 2019 uplynie lehota na implementáciu Záverečných zistení CEDAW Výboru Slovenskou republikou;**
- Financovanie aktivít zameraných na dosiahnutie rodovej rovnosti a podporu uplatňovania zásady rovnakého zaobchádzania na základe pohlavia alebo rodu je dlhodobo nedostatočné a za uplynulé tri rozpočtové obdobia (vrátane aktuálneho) sa na podporu týchto aktivít vyčerpalo len približne 52 % z celkovej sumy, ktorú možno podľa zákona č. 544/2010 Z. z. na podporu týchto aktivít vyčerpať;
- Výbor pre rodovú rovnosť už vo svojom Uznesení č. 53 z 20. mája 2014 k procesu prerozdelenia finančných prostriedkov určených na podporu aktivít v oblasti presadzovania rodovej rovnosti z Dotácie na podporu rodovej rovnosti v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR odporučil predsedovi Výboru “zabezpečiť, aby výška prostriedkov určených na podporu rodovej rovnosti v dotačnej schéme na nasledujúce roky nebola nielen znižovaná, ale naopak, aby reagovala na akútny nedostatok finančných prostriedkov v oblasti rodovej rovnosti, ku ktorému došlo aj v dôsledku presunu kompetencií v oblasti rodovej rovnosti”; a tiež “zabezpečiť, aby zloženie komisie na posudzovanie žiadostí podľa § 12 ods. 1

zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky bolo tvorené tak, aby spĺňalo kritéria odbornosti v téme rodovej rovnosti a participácie občianskej spoločnosti”;

A zároveň berúc na vedomie, že:

- Podpora ženských ľudskoprávných MVO je nevyhnutnou podmienkou pre zlepšovanie ľudských práv žien a implementáciu rodovej rovnosti do praxe a mimovládne organizácie pôsobiace v oblasti podpory rodovej rovnosti a ľudských práv žien sú kľúčovými aktérkami pozitívnej zmeny, ako na to upozorňujú aj:
 - Výbor CEDAW, podľa ktorého musia zmluvné štáty zabezpečiť realizáciu takých politík, ktoré ženám zabezpečia účinné presadzovanie a uplatňovanie ich práv a aktívnu participáciu na príprave, implementácii a monitorovaní týchto politík. „Na tento účel musia byť vyčlenené prostriedky, ktoré zabezpečia mimovládnym ľudskoprávnym a ženským organizáciám dostatok informácií a umožnia im vyjadrovať sa a celkovo zohrávať aktívnu úlohu pri úvodnej a následnej príprave politiky.“ Zmluvné štáty by mali tiež prijať opatrenia na zabezpečenie odstránenia diskriminácie žien v praxi a na praktickú realizáciu rovnosti žien a mužov, pričom medzi ne patria tie, ktoré „budú (...) podporovať prácu mimovládnych ľudskoprávných a ženských organizácií“ (VO č. 28 o základných povinnostiach zmluvných štátov, CEDAW/C/2010/47/GC.2, ods. 27 a 36).
 - Európsky parlament, ktorý vo svojom uznesení z 13. februára 2019 o odmietavom postoji k právam žien a rodovej rovnosti zaznamenanom v EÚ (podľa: P8_TA-PROV(2019)0111; (2018/2684(RSP)) vyjadruje dôraznú podporu a solidaritu rozšíreným iniciatívam (...), ktoré žiadajú rodovú rovnosť presadzovanú ženskými organizáciami a hnutiami a zdôrazňuje potrebu ich neustálej finančnej podpory, aby sa zabezpečilo, že môžu pokračovať vo svojej práci a požaduje zvýšenie objemu financovania poskytovaného členskými štátmi a Európskou úniou na finančné nástroje, ktoré sú týmto organizáciám k dispozícii; trvá na tom, že prístup k týmto finančným prostriedkom musí byť menej byrokratický a je znepokojený správami o znižovaní objemu zdrojov, ktoré sú k dispozícii pre organizácie zasadzujúce sa za práva žien a bezpečné ženské domy v mnohých členských štátoch;
- Na účinnú podporu mimovládnych organizácií a teda i zlepšovanie úrovne a rozširovanie ľudských práv vrátane ľudských práv žien a rodovej rovnosti je nevyhnutná úzka spolupráca s mimovládnymi organizáciami pôsobiacimi v tejto oblasti založená na princípoch participácie a otvoreného vládnutia, ako na to upozorňuje aj:
 - Iniciatíva Partnerstva pre otvorené vládnutie od roku 2011, ktorej členom je aj Slovenská republika, a ktorej jedným z cieľov je “zlepšiť kvalitu verejných politík a služieb, rovnako ako aj mieru a rozsah občianskej participácie. Toto si vyžaduje posun v normách a kultúre pre zabezpečovanie otvoreného a úprimného dialógu medzi vládou a občianskou spoločnosťou“;
 - Uznesenie Rady vlády pre mimovládne neziskové organizácie č. 31 zo dňa 5. septembra 2013, v ktorom Rada vlády odporučila členom vlády SR „v rámci fáz plánovania, implementácie a monitoringu dotačných programov vytvoriť priestor a možnosti pre aktívnu participáciu predstaviteľov mimovládnych neziskových organizácií“ a „doplniť

do každého procesu hodnotenia a rozhodovania o žiadostiach o dotácie nezávislý expertný prvok v podobe odborných posudkov od externých odborníkov alebo priamou účasťou externých odborníkov v hodnotiacej komisii“.

- Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien (CEDAW Výbor), ktorý “považuje úzku spoluprácu s mimovládnyimi organizáciami pracujúcimi v oblasti ľudských práv žien, za nevyhnutnú pre podporu a implementáciu Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien a jeho Opčného protokolu.” (45. Zasadnutie , *Vyhlasenie o vzťahu k mimovládnym organizáciám*);

Navrhujeme zefektívniť a stransparentniť čerpanie prostriedkov vyčlenených na podporu rodovej rovnosti v rámci dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (Zákon č. 544/2010 Z. z.).

Na základe skúseností žiadateľov a prijímateľov dotácie na podporu rodovej rovnosti ako aj na základe príkladov dobrej praxe dotácií v pôsobnosti ministerstva, ktoré sa poskytujú na iný účel, či na základe príkladov dobrej praxe dotácií v pôsobnosti iných ministerstiev, navrhujeme nasledovné zmeny:

- 1. Pri nastavovaní pravidiel poskytovania dotácií na podporu rodovej rovnosti v akejkoľvek podobe dôsledne uplatniť princípy participatívnosti a otvoreného vládnutia a teda prizvať predstaviteľky a predstaviteľov mimovládnych organizácií k aktívnej účasti na spoločnom hľadaní najefektívnejších a najtransparentnejších riešení problémov, ktoré bližšie špecifikujeme v ďalších bodoch dokumentu.**

Tento návrh je v súlade s Uznesením rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie č. 31 z 5. septembra 2013, podľa ktorého Rada vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie odporúča “v rámci fáz plánovania, implementácie a monitoringu dotačných programov vytvoriť priestor a možnosti pre aktívnu participáciu predstaviteľov mimovládnych neziskových organizácií”.

- 2. Zlepšiť transparentnosť odborného posudzovania žiadostí o dotácie v pôsobnosti MPSVR podľa zákona č. 544/2010 Z. z. prostredníctvom**

- zverejňovania dosiahnutého bodového hodnotenia podporených žiadostí
- zverejňovania mien hodnotiteľov a prípadne zasielania anonymizovaných hodnotení na požiadanie žiadateľa

Aktuálna úprava podľa Vyhlášky 22/2011 Z. z. stanovuje všeobecné kritériá a princípy odborného hodnotenia žiadosti (§ 3 ods. 1 a 2), ktoré ďalej konkretizuje materiál uverejnený na webovej stránke ministerstva (dokument *Kritériá odborného hodnotenia*, konkrétne časť pre hodnotenie žiadostí o dotáciu na podporu rodovej rovnosti podľa § 9a zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“)).

Výsledky bodového hodnotenia žiadosti o dotáciu však spravidla nie sú oznamované prijímateľkám dotácie a nie sú ani súčasťou zoznamu schválených dotácií, ktoré ministerstvo pravidelne uverejňuje na svojej webovej stránke. S cieľom zlepšiť transparentnosť pridelenia dotácií (vrátane zreteľného prepojenia kvality schválených žiadostí a výšky pridelennej finančnej

podpory ako podrobnejšie rozpracujeme v bode 3), preto navrhujeme zaradenie bodového hodnotenia schválených žiadostí do každoročného zoznamu podporených žiadostí, a to najneskôr s termínom plnenia od najbližšieho rozpočtového roku 2020.

3. Zlepšiť transparentnosť spôsobu pridelovania finančných zdrojov na základe odborného hodnotenia žiadostí o dotáciu na podporu rodovej rovnosti

Aktuálna úprava podľa Vyhlášky 22/2011 Z. z. (§ 7 ods. 3) bližšie nešpecifikuje spôsob, akým sa určuje výška podpory pre schválené žiadosti. Nie je teda zrejmé, nakoľko sa pri stanovení výšky podpory prihliada na výsledky odborného hodnotenia - a teda kvalitu predložených projektov - a nakoľko sa zohľadňujú iné kritériá. V dôsledku toho nemajú prijímatelia dotácie ani široká verejnosť dostatok informácií o spôsobe a princípoch prerozdelenia prostriedkov štátneho rozpočtu, ktoré sú vyčlenené na dotácie v pôsobnosti MPSVR. S cieľom zvýšiť transparentnosť navrhujeme nastaviť explicitné pravidlá, podľa ktorých sa bude určovať výška podpory schválených žiadostí o dotáciu, a to prinajmenšom tak, že sa stanovujú minimálne limity, aké percento z požadovanej výšky dotácie musí byť pridelené schváleným žiadostiam podľa úrovne bodového hodnotenia.

4. Skvalitniť podmienky odborného hodnotenia žiadostí o dotáciu prostredníctvom

- **povinného začlenenia odborných zamestnankýň a zamestnancov z odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR do hodnotiacej komisie**
- **povinného začlenenia externých hodnotiteľov a hodnotiteľiek z občianskej spoločnosti a akademického prostredia s preukázateľnou expertízou v oblasti rodovej rovnosti do hodnotiacej komisie**
- **povinného začlenenia predstaviteľiek a predstaviteľov mimovládnych organizácií pôsobiacich v rôznych oblastiach podpory tak, aby tvorili najmenej polovicu odbornej komisie.**

Aktuálna úprava podľa vyhlášky 22/2011 Z. z. (§ 5) dostatočne nešpecifikuje požiadavky na odbornosť členiek a členov komisie na posudzovanie žiadostí a neukladá podmienku zapojiť do hodnotiaceho procesu externých hodnotiteľov z mimovládnych organizácií či akademického prostredia. Podľa zverejnených informácií na webovej stránke ministerstva (dokument *Zloženie komisie na posudzovanie žiadostí*) nie je aktuálne v hodnotiacej komisii ani jedna členka či člen s odborným zameraním špecificky na rodovú rovnosť, rovnako absentujú zamestnanci, zamestnankyne odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí, ako aj odborníčky a odborníci z mimovládnych organizácií.

Potreba špecifickejších požiadaviek na odborné zameranie členiek a členov hodnotiacej komisie vyplýva predovšetkým z rôznorodosti spoločenských a sociálnych oblastí, ktoré dotácie v pôsobnosti MPSVR pokrývajú, menovite ide o: rozvoj sociálnych služieb a vykonávanie opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (§ 3), podpora výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa ohrozeného sociálnym vylúčením a podpora výchovy k stravovacím návykom dieťaťa (§ 4), zabezpečenie výkonu osobitného príjemcu (§ 5), podpora rekondičných aktivít (§ 6), podpora členstva v medzinárodnej organizácii v sociálnej oblasti (§ 7), podpora edičnej činnosti (zameraná predovšetkým na edičnú činnosť pre ľudí s ťažkým

zdravotným postihnutím; § 8), podpora humanitárnej pomoci (§ 9) a napokon podpora rodovej rovnosti (§ 9a).

Z uvedeného je zrejmé, že hoci všetky oblasti navzájom súvisia, každá z nich zároveň predstavuje komplexný a vnútorne diferencovaný súbor tém, problémov a špecifických cieľov a každá z týchto oblastí vyžaduje využívať odlišné nástroje na dosahovanie týchto cieľov a riešenie aktuálnych problémov. **Nie je preto možné predpokladať, že odborní hodnotitelia a hodnotiteľky budú podrobne poznať aktuálne výzvy, potreby, problémy a efektívne nástroje každej z podporovaných oblastí.**

Ako členky výboru pre rodovú rovnosť preto navrhujeme špecificky v súvislosti s poskytovaním dotácií na podporu rodovej rovnosti povinne zahrnúť do odbornej komisie odborníčky špecializujúce sa na oblasť rodovej rovnosti a ľudských práv žien, a to jednak spomedzi zamestnankýň a zamestnancov ministerstva, najmä z odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR, jednak spomedzi expertiek a expertov z občianskej spoločnosti a akademického prostredia. Uvítame analogický postup nastavenia špecifickejších kritérií výberu odborných hodnotiteľov v ostatných oblastiach podory podľa zákona 544/2010 Z. z., keďže každá z týchto oblastí zohráva významnú úlohu v rámci rozvoja sociálnej oblasti a rodovej rovnosti. S cieľom splniť požiadavku zvyšovania participácie občianskej spoločnosti zároveň navrhujeme, aby predstaviteľky a predstavitelia mimovládnych organizácií pôsobiacich v rôznych oblastiach podpory tvorili najmenej polovicu odbornej komisie.

Príkladom dobrej praxe môže byť Dotácia na podporu a ochranu ľudských práv v pôsobnosti Ministerstva spravodlivosť SR, konkrétne *Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 18. novembra 2016 o zložení, rozhodovaní, organizácii práce a postupe komisie pri vyhodnocovaní žiadostí o poskytnutie dotácie a o kritériách pre vyhodnocovanie žiadostí o poskytnutie dotácie*, ktorá stanovuje: “(2) Členmi komisie pre vyhodnocovanie žiadostí podľa § 2 písm. a) zákona môžu byť zástupcovia ministerstva, zástupcovia iných štátnych orgánov poskytujúcich dotácie a **zástupcovia občianskej spoločnosti, ktorí sú odborníkmi z oblasti súvisiacej s účelom dotácie podľa § 3 ods. 1 zákona; zástupcovia občianskej spoločnosti tvoria najmenej polovicu členov komisie.**”

5. Zefektívniť čerpanie dotácií na podporu rodovej rovnosti a zvýšiť objem prostriedkov alokovaných na podporu rodovej rovnosti prostredníctvom

- **zabezpečenia kvalitnejšej komunikácie so žiadateľkami o dotáciu**
- **zvýšenia maximálnej sumy podpory na 30 000 EUR**
- **zvýšenia maximálnej sumy, ktorú možno čerpať na dotácie na podporu rodovej rovnosti podľa §12a zákona č. 544/2010 Z. z. na 300 000 EUR.**

Na základe verejne dostupných údajov o schválených dotáciách v pôsobnosti MPSVR možno konštatovať, že celkové finančné pokrytie aktivít a činností zameraných na podporu rodovej rovnosti je nedostatočné a výrazne zaostáva za financovaním iných oblastí podpory v pôsobnosti MPSVR. Rovnako možno konštatovať, že schválené žiadosti o dotáciu na podporu rodovej rovnosti dosahujú aj individuálne nízku úroveň podpory. Z dostupných údajov konkrétne vyberáme:

- Od roku 2013 nebola žiadnej organizácii pridelená dotácia v maximálnej stanovenej výške 20 000 EUR.
- Za aktuálny rozpočtový rok 2019 je priemerná výška pridenej dotácie na podporu rodovej rovnosti necelých **7 400 EUR**, za rok 2018 bola necelých **5 900 EUR** a za rok 2017 necelých **6 400 EUR**.
- Za posledné tri rozpočtové roky (samostatne) tak priemerná výška pridenej dotácie na podporu rodovej rovnosti nepresiahla **37 % maximálnej sumy** 20 000 EUR.
- V aktuálnom rozpočtovom roku 2019 bola pridelená suma na dotácie na podporu rodovej rovnosti v celkovej výške **81 270 EUR**, čo je o viac ako 30 000 EUR menej než tomu v predošlých dvoch rozpočtových obdobiach.
- Celková suma dotácií na podporu rodovej rovnosti tvorila v posledných troch rozpočtových rokoch len okolo **0,6 - 0,7 % z celkového schváleného rozpočtu na dotácie v pôsobnosti MPSVR**.
- Celková suma dotácií na podporu rodovej rovnosti tvorila v posledných troch rozpočtových rokoch len okolo **2,7 % - 3,8 % zo schváleného rozpočtu dotácií** na podporu rozvoja sociálnych služieb, dotáciu na podporu vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, dotáciu na podporu rekondičných aktivít, dotáciu na podporu členstva v medzinárodnej organizácii v sociálnej oblasti, dotáciu na podporu edičnej činnosti, dotáciu na podporu humanitárnej pomoci, na podporu rodovej rovnosti.
- Pokiaľ by sa aj dotácie na podporu rodovej rovnosti čerpali v maximálnej sume stanovenej zákonom (t.j. 200 000 EUR ročne), tvorili by len okolo **6,6 % celkového schváleného rozpočtu na oblasti uvedené v predošlom bode**.

Zo skúseností prijímateľiek dotácie vyplýva, že **spravidla nie sú dostatočne alebo vôbec informované o dôvodoch krátenia žiadaného rozpočtu**. V súvislosti s bodmi 2 a 3 preto navrhujeme zlepšiť komunikáciu so žiadateľkami o dotáciu. Popri zverejňovaní hodnotenia žiadostí (bod 2) a pravidiel prideľovania výšky podpory na základe hodnotenia (bod 3) navrhujeme aj **zaviesť možnosť organizácií požiadať o konkrétne vysvetlenie nedostatkov predkladaných žiadostí, na základe ktorých by mohli v ďalších obdobiach nastavovať žiadosti o dotáciu tak, aby zvýšili svoje možnosti získať vyššiu finančnú podporu a teda zároveň zabezpečili efektívnejšie čerpanie prostriedkov určených na podporu rovnosti celkovo**.

Táto situácia je značne odlišná od predchádzajúcich skúseností, kedy boli dotácie v portfóliu podpredsedu vlády pre ľudské práva a umožňovali omnoho rozsiahlejšie a systémovejšie nastavené projekty (napríklad organizácie mali k dispozícii granty v maximálnej výške 50.000 EUR). Zmenou dotačného systému sa tak organizácie dostali do situácie historicky najnižšie pridelených dotácií, čo **ohrozuje nielen ich existenciu, ale aj samotnú tému rodovej rovnosti a zabezpečovania ľudských práv žien do praxe**. Z tohto dôvodu navrhujeme **zvýšiť maximálnu sumu dotácie na 30 000 EUR a maximálnu celkovú sumu na podporu rodovej rovnosti v jednom roku na 300 000 EUR**.

6. Zvýšiť efektivitu čerpania pridelených dotácií ako aj udržateľnosť podporených aktivít prostredníctvom rozšírenia rozsahu oprávnených výdavkov.

Dotácie na podporu rodovej rovnosti nemožno v súčasnosti využiť na financovanie nákladov, ktoré priamo nesúvisia s vykonávaním odborných aktivít (ako sa vymedzujú v § 9a ods. 1 a) až e)). Ide predovšetkým o aktivity súvisiacej s manažmentom projektu, koordináciou projektových aktivít a finančnou správou projektu aj napriek tomu, že tieto činnosti predstavujú nevyhnutnú podmienku realizáciu aktivít. V súčasnosti sú organizácie nútené vykonávať tieto práce bez nároku na odmenu, čiže ako neplatené práce. Takáto situácia prispieva k veľkému zaťaženiu organizácií a zvlášť prispieva k podpore rozširovania neplatenej práce, najmä neplatenej práce žien, čo je v priamom rozpore s uplatňovaním rodovej rovnosti do praxe (samotným účelom dotácie).

Navrhujeme zaradiť medzi oprávnené výdavky aj náklady na činnosti alebo aktivity, ktoré súvisia s odbornou činnosťou nepriamo, a to predovšetkým na:

- **Projektový, personálny a finančný manažment.** Dotácia je zameraná na podporu vzdelávacích aktivít, poradenskú, osvetovú, edičnú a analytickú činnosť, ktorých kvalitná realizácia vyžaduje riadny projektový a personálny manažment - okrem odbornej koordinácie lektoriek, autoriek a pod. aj administratívne zabezpečenie pracovno-právnych vzťahov, technickej realizácie podujatí, zabezpečenie čerpania rozpočtu podľa platnej legislatívy nakladania s prostriedkami štátneho rozpočtu a pod.
- **Účtovné služby.** Súčasťou podmienok poskytnutia dotácie ako aj zákonnou povinnosťou žiadateľských organizácií je riadne viesť účtovníctvo a predložiť vyúčtovanie o čerpaní dotácie. Tieto úkony sú preto nevyhnutnou súčasťou úspešnej realizácie projektových aktivít.
- **Nákup materiálového zabezpečenia, ktoré nepriamo súvisí s výkonom aktivít.** Technické a materiálové zabezpečenia priestorov, v ktorých sa majú aktivity vykonávať ako aj technické vybavenie pre odborné pracovníčky predstavuje nielen nevyhnutný predpoklad realizácie aktivít, ale zároveň umožňuje organizáciám ďalej rozširovať svoje priestorové a materiálové kapacity a teda napomáha udržateľnosti týchto organizácií a tým i samotných odborných aktivít.
- Prenájom priestorov, v ktorých sa aktivity realizujú - t.j. náklady na prevádzku organizácie / kancelárie počas obdobia realizácie podporených aktivít; aspoň čiastočne, nastavenie maximálnej mesačnej sumy.

Tento návrh je v súlade s Uznesením rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie č. 31 z 5. septembra 2013, podľa ktorého Rada vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie odporúča zaradiť inštitucionálne výdavky žiadateľov medzi oprávnené výdavky existujúcich dotačných programov rezortov.

7. Zvýšiť efektivitu a transparentnosť pravidiel čerpania pridelených dotácií prostredníctvom

- **umožnenia čerpania mzdových nákladov do maximálnej výšky stanovenej zákonom**
- **zvýšenia hranice maximálnej výšky dotácie, ktorú možno využiť na mzdu, odmenu alebo plat odborného zamestnanca / zamestnankyne**
- **umožnenia čerpania ďalších oprávnených výdavkov bez dodatočných limitov**

- **umožnenia flexibilného prerozdelenia pridenej dotácie v rámci rozpočtových položiek uvedených v žiadosti o dotáciu**

Zákon o dotáciách v pôsobnosti MPSVR č. 544/2010 Z. z. stanovuje základné rámce výdavkov, na ktoré možno poskytnúť dotáciu podľa § 9a a bližšie stanovuje limit len na mzdu odborného zamestnanca či zamestnankyne. Napriek tomu sa podporené organizácie pravidelne stretávajú s dodatočnými podmienkami a obmedzeniami čerpania rozpočtu, ktoré nie sú nijako zdôvodnené. Konkrétne ide o:

- **Určovanie hraníc mzdových nákladov a výšky odmien nižších ako je hranica stanovená zákonom o dotáciách v pôsobnosti MPSVR a nižších ako je minimálna mzda pre daný kvalifikačný stupeň**

Podľa zákona č. 544/2010 Z. z. (výdavky podľa § 9a ods. 2 písm. a)- d), ktoré určuje § 3 ods. 11) možno na mzdu odborného zamestnanca poskytnúť z dotácie výdavky vo výške najviac 70 % priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve SR zistenej Štatistickým úradom SR za prvý až tretí štvrtýrok kalendárneho roka predchádzajúceho príslušnému rozpočtovému roku (na mesiac a zamestnanca). Podporeným organizáciám sa však opakovane stanovujú nižšie hranice, bližšie uvádzame situáciu z minulého rozpočtového obdobia:

- V roku 2018 bolo možné podľa zákona čerpať na mzdu (osoba/mesiac/plný úväzok) **647,50 EUR** (priemerná mesačná mzda v hospodárstve SR za 1. až 3. štvrtýrok roku 2017 bola podľa 925 EUR).
- Podporené organizácie však dostali informáciu, že na mzdové náklady môžu čerpať (na osobu/mesiac/plný úväzok) maximálne **580 EUR superbrutto** (t.j. vrátane odvodov a poistného), čo predstavuje približne **430 EUR brutto**.
- Táto suma nedosahovala ani úroveň minimálnej mzdy pre najnižší stupeň náročnosti práce, ktorá bola v roku 2018 stanovená na sumu **480 EUR brutto**. Vzhľadom na to, že mzda sa mala čerpať výlučne na odborné pracovníčky, mala by im prislúchať mzda najmenej vo výške **768 až 864 EUR brutto** (4. a 5. stupeň náročnosti práce).
- **Nedostatočná výška dotácie, ktorú možno použiť na mzdu, plat alebo odmenu odborného zamestnanca či zamestnankyne**
Z predošlého bodu tiež vyplýva, že samotná úprava poskytovania dotácií podľa zákona č. 544/2010 Z. z. nastavuje hranicu tak, že z dotácie nemožno uhradiť mzdu odborných pracovníčok v plnom rozsahu minimálnej mzdy, ako ju upravuje zákon č. 311/2011 Z. z. (§ 120 Minimálne mzdové nároky). Z týchto dôvodov navrhujeme zvýšiť limity čerpania dotácie na mzdu, plat alebo odmenu odborných zamestnankýň a zamestnancov tak, aby reflektovali výšku minimálnej mzdy pre daný kvalifikačný stupeň a zároveň zohľadňovali celkové náklady práce, ktoré zahŕňajú aj povinné poistenie do zdravotnej a sociálnej poisťovne (v roku 2019 napríklad pre práce náročnosti 4. stupňa predstavujú hrubú minimálnu mzdu 832 EUR, t.z. celkovú cenu práce 1124,86 EUR, pre 5 stupeň náročnosti práce je to hrubá minimálna mzda 936 EUR, čo predstavuje 1265,47 EUR celkovú cenu práce.)
- **Určovanie limitov pre ďalšie oprávnené položky rozpočtu**

Podľa skúseností podporených mimovládnych organizácií stanovuje komisia limity aj pre ďalšie oprávnené náklady / položky rozpočtu (napr. služby, výška nákladov na ubytovanie, lektorské a pod.). Tieto limity pritom často nedosahujú výšku trhovej ceny, čo sťažuje vykonateľnosť plánovaných aktivít, t.j. nemožnosť nájsť dodávateľa služby alebo ubytovania za cenu stanovenú komisiou.

- **Selektívna podpora vybraných položiek rozpočtu**

Podľa zákona možno čerpať č. 544/2010 Z. z. možno poskytnúť dotáciu na podporu rodovej rovnosti na mzdu, plat alebo odmenu odborného zamestnanca (vrátane preddavkov na zdravotné a sociálne poistenie), na náhradu cestovného takéhoto zamestnanca, služby, nájomné a materiálové výdavky, ktoré priamo súvisia s výkonom aktivít alebo činností v rámci projektu. **Napriek tejto širokej definícii sa podporené organizácie pravidelne stretávajú s tým, že komisia bez odôvodnenia rozhodne o tom, že dotáciu možno čerpať len na určité rozpočtové položky.**

Na základe skúseností podporených organizácií možno konštatovať, že pravidlá podpory a čerpania rozpočtu sa môžu meniť z roka na rok (v niektorých rokoch boli podporené výlučne mzdové náklady a náklady na odmeny, v iných služby a pod., pričom štruktúra žiadostí bola podobná). **Komplikované a nepredvídateľné ad hoc nastavované pravidlá čerpania schválených dotácií znižujú záujem organizácií o dotácie v pôsobnosti MPSVR, v dôsledku čoho dochádza k nedostatočnému a všeobecne nízkemu čerpaniu a vynakladaniu zdrojov na aktivity a činnosti a podporu rodovej rovnosti (ako sme vyčíslili v bode 5).**

8. Znížiť výšku minimálneho spolufinancovania z aktuálnych 10 % na 5 % Vzhľadom na nedostatok finančných zdrojov je pre organizácie náročné zabezpečiť povinné spolufinancovanie projektu vo výške 10 %. V súvislosti s tým by bolo vhodné zosúladiť dotačné schémy: napríklad **Dotácie na v pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky zamerané na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie** majú stanovené povinné spolufinancovanie projektov na výšku 5%, čo viac zodpovedá realite možnosti pokrývania výdavkov zo strany organizácií.

9. Zefektívniť realizáciu aktivít a činností na podporu rodovej rovnosti prostredníctvom skrátenia hodnotiaceho procesu žiadostí o dotáciu do konca februára daného rozpočtového roku

Harmonogram posudzovania žiadostí o dotáciu na podporu rodovej rovnosti, ktorý zverejňuje pre každý rozpočtový rok na svojej webovej stránke MPSVR, spravidla stanovuje posledný krok hodnotenia žiadosti - t. j. "schválenie žiadostí o poskytnutie dotácie ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny SR" - pre dotácie na podporu rodovej rovnosti **do konca apríla daného rozpočtového roku. Finančné prostriedky sú však podporeným organizáciám poskytované neskôr, podľa skúseností podporených organizácií až okolo polovice rozpočtového roka.** To vyplýva z potreby opätovne vypracovať rozpočet podľa nových pokynov a pravidiel komisie (vylúčenie niektorých položiek; stanovenie hraníc odmien oproti pôvodnému rozpočtu či hraníc ďalších oprávnených výdavkov ako podrobne uvádzame v bode 7).

V dôsledku toho musia podporené organizácie plánovať začiatok aktivít až na druhú polovicu kalendárneho roka, čo každoročne ohrozuje kontinuitu a udržateľnosť aktivít a činností na podporu rodovej rovnosti. Aktivita, ktorých realizáciu nemožno prerušiť, musia organizácie vykonávať v prvej polovici roku bez istoty, že bude možné ich späťne financovať z dotácie, resp. nie je známe, do akej výšky dotácia realizované činnosti pokryje (ohrozené sú predovšetkým pracovné miesta na trvalý pracovný pomer, keďže organizácie ani napriek jednoznačnej právnej úprave nemôžu odhadnúť výšku dotácie na mzdové náklady). **V dôsledku toho sa zvyšuje nielen ohrozenie kontinuálneho a dlhodobého pozitívneho pôsobenia organizácií v oblasti rodovej rovnosti, ale aj riziko prekarizácie pracovných a životných podmienok samotných pracovníčok.**

Z tohto dôvodu navrhujeme skrátiť proces hodnotenia žiadostí tak, aby boli žiadosti o poskytnutie dotácie schválené ministrom najneskôr do konca februára daného rozpočtového roka. Príkladom dobrej praxe môže byť časový harmonogram hodnotiaceho, posudzovacieho a schvaľovacieho procesu žiadostí o dotáciu podľa § 6 ods. 1 písm. b) zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti MPSVR, ktorých schválenie ministrom sa nastavuje práve na koniec februára daného rozpočtového roka.

Tento návrh je v súlade s Uznesením rady vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie č. 31 z 5. septembra 2013, podľa ktorého Rada vlády SR pre mimovládne neziskové organizácie odporúča “pri plánovaní dotačných programov rezortov hľadať možnosti skrátenia časovo zdĺhavého procesu hodnotenia a schvaľovania žiadostí o dotácie, oznámenia výsledkov a reálneho poskytnutia dotácie”.